

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ον/μο:.....

**Α΄ Λυκείου
Γεν. Παιδείας
19-01-14****ΚΕΙΜΕΝΟ : Η αξία του διαλόγου**

Ο διάλογος ως κανόνας ζωής γεννήθηκε στον τόπο αυτόν που ζούμε . Και δεν εξυπνοούμε μονάχα το φιλοσοφικό διάλογο , που στα πλατωνικά έργα δοξάστηκε αναζητώντας την ύψιστη αλήθεια . Εννοούμε και τον απλό , καθημερινό διάλογο , αυτόν που προϋποθέτει δύο ακρογωνιαίες , αμετάκλητες για τον πολιτισμό , αξίες της ζωής: πρώτο την ύπαρξη του Άλλου με τον οποίο ο άνθρωπος μπορεί να συνάψει διάλογο , να συνομιλήσει , και δεύτερο , τη σταθερή παρουσία της ελευθερίας , που δίνει πνευματική αξία στο διάλογο .

Πλαστήκαμε για να μην είμαστε μοναχοί .Για τούτο η καρδιά μας ασταμάτητα διψά για τους άλλους .Χωρίς το διάλογο των υπάρξεών μας η ζωή φαίνεται αδειανή , ερημωμένη , αδικαιολόγητη .Ζούμε και πλησιάζουμε τους άλλους χρησιμοποιώντας αυτό το μέγιστο δώρημα που αποθέωσαν οι αρχαίοι Έλληνες : το διάλογο .Αν δεν είχαμε φωνή, αν δεν ξέραμε να μιλάμε , και μάλιστα την ίδια γλώσσα , αν δε χρησιμοποιούσαμε τις λέξεις με την ίδια έννοια , τότε δε θα μπορούσαμε τελικά να κερδίσουμε τους άλλους και να αναπτύξουμε δεσμούς φιλίας και αγάπης .

Ο Άλλος , λοιπόν , μας είναι απαραίτητος , γιατί ολοκληρώνει τον εαυτό μας , ολοκληρώνει το βίο μας και κάνει να βλαστήσει στον κόσμο μας ο διάλογος. Ο διάλογος δεν είναι μονάχα ανταλλαγή σκέψεων .Είναι και ανταλλαγή καρδιών .Αυτό είναι το μεγάλο μυστικό της ανθρώπινης ζωής .

Χρειαζόμαστε τον Άλλο προκειμένου να αναπτυχθεί στη ζωή μας ο διάλογος .Αλλά τον χρειαζόμαστε ελεύθερο , αδέσμευτο , άνθρωπο αυτεξούσιο κι ακέραιο , που θα 'ρθει να συναντήσει εμάς , αν είμαστε αυτεξούσιοι κι ακέραιοι στην ανθρωπιά μας .Διάλογος ανάμεσα σε σκλάβους δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθεί , παρά μονάχα για να θρέψει τον καημό της ελευθερίας .

Ο διάλογος ο αληθινός είναι έργο της ελευθερίας , έργο γενναίο , ειλικρινέστατο και μέσα από αυτό το θαυμαστό ηθικό κλίμα ξεπήδησε στον ευλογημένο αυτόν τόπο που ζούμε ένα παράδοξο , σπανιότατο γλωσσικό φαινόμενο , ο δυϊκός αριθμός στη γραμματική .Εκτός από τη

γλωσσική του αξία , ο δυϊκός αριθμός έχει και βαθιά ηθική αξία : φανερώνει το ελεύθερο κι αρμονικό συνταίριασμα δυο ανθρώπινων υπάρξεων τη λαχτάρα τους να αλληλογνωριστούν , να αλληλοφωτιστούν , να γεμίσουν τη μοναξιά τους , να ευρύνουν την καρδιά και τη ζωή τους ολόκληρη , να δημιουργήσουν πολιτισμό . Ο πολιτισμός αρχίζει από τη βεβαίωση του Εγώ και του Συ , από τη συνειδητοποίηση ότι υπάρχουμε εμείς , αλλά υπάρχει και ο άλλος , ο πλαϊνός μας .Χωρίς αυτόν τον Άλλο και η ζωή μας και η πλάση ολόκληρη θα ήταν μια τρομερή ερημιά .

Εκείνοι που παίρνουν την ευθύνη-ευθύνη βαριά και κρίσιμη- να εξωτερικεύουν γράφοντας τους στοχασμούς και τα συναισθήματά τους ξέρουν πολύ καλά τι μεγάλη σημασία έχει για την ανθρώπινη ζωή , και την προσωπική και την κοινωνική , ο διάλογος .Ξέρουν ακόμη καλύτερα πως αυτός ο διάλογος , ως κατάκτηση του ελεύθερου και επομένως πολιτισμένου ανθρώπου , βρίσκεται σήμερα σε κίνδυνο .Γιατί αυτός ο ίδιος πολιτισμός βρίσκεται σε μεγάλη κρίση .Ίσως αυτό να μας φαίνεται παράδοξο .Ζούμε σ'έναν κόσμο όπου η τεχνική με τα επιτεύγματά της θριαμβεύει , όπου η καθημερινή ζωή , τουλάχιστο στις εξωτερικές της συνθήκες , γίνεται όλο και πιο εύκολη , σ'έναν κόσμο που προοδεύει με μεγάλες δρασκειλίες που πάει να κατακτήσει το διάστημα .

Αλλά ο πολιτισμός είναι μια ζωντανή πραγματικότητα του εσωτερικού ανθρώπου , της ψυχής του , είναι ακόμα μια κατάσταση δυναμική της καρδιάς του , ένας γενικός ηθικός τόνος στο βίο του ολόκληρο .Είναι γέννημα διαλόγου .

Κώστας Ε. Τσιρόπουλος

Ασκήσεις:

- 1) Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100 περίπου λέξεις
(μονάδες 25)
- 2α) Ποιες είναι , κατά το συγγραφέα , οι δύο αξίες της ζωής που προϋποθέτει ο καθημερινός διάλογος ;
(μονάδες 4)
- β) Με ποιο επιχείρημα , στην έκτη παράγραφο του κειμένου , υποστηρίζει ο συγγραφέας την άποψή του ότι ο διάλογος σήμερα βρίσκεται σε κίνδυνο ;
(μονάδες 6)
- 3) Να βρείτε στο κείμενο διαθρωτικές λέξεις που δηλώνουν αντίθεση , συμπέρασμα , προσθήκη , προϋπόθεση .(μία για κάθε περίπτωση)
(μονάδες 4)

4) Να επισημάνετε τέσσερις λέξεις ή φράσεις του κειμένου με ποιητική χρήση της γλώσσας .Να αποδώσετε 2 από αυτές στην αναφορική χρήση της γλώσσας . **(μονάδες 6)**

5α) Να βρείτε συνώνυμα των λέξεων : συνομιλώ , ασταμάτητα , αυτεξούσιοι, φανερώνω , ξέρουν . **(μονάδες 10)**

β) Να βρείτε αντώνυμα των λέξεων : γεννήθηκε , αλήθεια , απλός , ελευθερία , εξωτερικεύω **(μονάδες 5)**

Θέμα έκθεσης

Διάλογος ανάμεσα σε σκλάβους δεν είναι δυνατό ν' αναπτυχθεί , παρά μονάχα για να θρέψει τον καημό της ελευθερίας .

α. Ποιες είναι οι ωφέλειες ενός γόνιμου διαλόγου ;

β. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή του ;

(μονάδες 40)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ(ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ)

A. Ο συγγραφέας του κειμένου αναφέρεται στην αξία του διαλόγου στη σχέση μας με τον άλλο άνθρωπο .Θεωρεί ότι για την ύπαρξή του είναι αναγκαίες δύο προϋποθέσεις η παρουσία του Άλλου και η ελευθερία , καθώς μέσω αυτού οι άνθρωποι όχι μόνο επικοινωνούν αλλά και εκφράζουν συναισθήματα .Ωστόσο , τονίζει ότι ο διάλογος ανάμεσα σε ανελεύθερους δεν υφίσταται γιατί ο πραγματικός διάλογος ηθικοποιεί , εξευγενίζει , εκπολιτίζει .Τέλος υποστηρίζει ότι ο διάλογος βρίσκεται σε κρίση καθώς και ο πολιτισμός που είναι γέννημα του διαλόγου κινδυνεύει .

2.α) Οι δύο αξίες της ζωής που , κατά το συγγραφέα , προϋποθέτει ο καθημερινός διάλογος είναι η ύπαρξη του Άλλου και η σταθερή παρουσία της ελευθερίας .

β) Ο συγγραφέας υποστηρίζει την άποψή του ότι ο διάλογος βρίσκεται σε κρίση με το επιχείρημα ότι και ο πολιτισμός , που είναι γέννημα του διαλόγου , βρίσκεται σε κρίση .

3. αντίθεση : Αλλά (§ 7)
συμπέρασμα : λοιπόν (§3)
προσθήκη : ακόμη (§ 6)
προϋπόθεση : αν (§2)

4. - Η καρδιά μας ασταμάτητα διψά για τους άλλους(=νιώθει έντονη επιθυμία για τους άλλους)
- Σ'έναν κόσμο που προοδεύει με μεγάλες δρασκελιές (= σ'έναν κόσμο που προοδεύει πολύ γρήγορα)
- να βλαστήσειο διάλογος
- να θρέψει τον καημό της ελευθερίας .

5.α) συνομιλώ =συζητώ
ασταμάτητα =αδιάκοπα
αυτεξούσιοι =ανεξάρτητοι , ελεύθεροι
φανερώνω =δηλώνω , δείχνω
ξέρουν =γνωρίζουν .

- β) γεννήθηκε ≠ πέθανε
- αλήθεια ≠ ψεύδος
- απλός ≠ σύνθετος
- ελευθερία ≠ σκλαβιά , υποδούλωση
- εξωτερικεύω ≠ εσωτερικεύω

Προλογος

Κύριο Θέμα

Αξία διαλόγου

- α. → Επικοινωνούν μεταξύ τους οι άνθρωποι
 - Διαδίδονται γνώσεις και ιδέες
 - Περιγράφονται και αναλύονται η ομορφιά , οι αξίες και τα χρέη της ζωής .
 - Προοδεύει η επιστήμη
 - Αποκαλύπτεται η αλήθεια
 - Πνευματική και γλωσσική καλλιέργεια
 - Καταγγέρονται και αποτρέπονται οι αυθαιρεσίες και η βία
 - Ενισχύεται το δημοκρατικό πολίτευμα . «Ο διάλογος είναι απαρχή και ουσία της δημοκρατίας , και όσοι είναι απόλυτοι βέβαιοι για τις γνώμες τους δεν κάνουν για τη δημοκρατία» . (Ε. Παπανούτσος)
 - Συμφιλίωση , συναίνεση , ανεκτικότητα , πειθώ , άρση με ειρηνικό τρόπο των παρεξηγήσεων των διαφορών και των αντιθέσεων .
 - Λαμβάνονται σωστές αποφάσεις .
 - Επιλύονται προβλήματα .
- Προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση ενός διαλόγου
- β. → Από τη δυνατότητα όλων των συνομιλητών να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους , από το δικαίωμα , δηλαδή της ισηγορίας και της παρρησίας .
 - Από το σεβασμό προς το συνομιλητή και τις προσωπικές του απόψεις , από την ειλικρίνεια , την εντιμότητα , τη διαλλακτικότητα, την καλοπροαίρετη διάθεση και την ευγένεια των συνομιλητών .
 - Από την έλλειψη προκατάληψης και μισαλλοδοξίας .
 - Από τις γνώσεις , την πνευματική κατάρτιση , την ευστροφία και την οξύνοια των διαλεγομένων .

- Από την ευχέρεια των συνομιλητών να εκφράζουν τις απόψεις τους με τρόπο ακριβή , σαφή , περιεκτικό , καίριο (ετοιμολογία) και εύστοχο .
- Από τη σφαιρική θεώρηση και την ενδελεχή έρευνα του θέματος που συζητιέται .
- Από την τεκμηρίωση των απόψεων που εκφράζονται , τα επιχειρήματα που προβάλλονται
- Από την οργάνωσή του , την οικονομία του χρόνου , την τήρηση της τάξης , της σειράς λόγου .

Επίλογος